

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده حقوق تجارت

گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد مهرپویان

تابستان ۱۳۹۹



بامما از آینده گذر کنید

کلیه حقوق برای انتشارات
مهرپویان پویا محفوظ است



عنوان و نام پدیدآور	مجموعه سوالات طبقه بندی شده حقوق تجارت / گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد مهرپویان. تهران: مهرپویان پویا، ۱۳۹۹. ۳۰۰ ص.
مشخصات نشر	
مشخصات ظاهری	
شابک	۷۰۰۰۰۰ ریال : ۴-۹۶۷۹۹۴-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	حقوق تجارت -- ایران -- ازمونها و تمرینها
موضوع	Commercial law -- Iran -- Examinations, questions, etc
شناسه افزوده	موسسه آموزش عالی آزاد مهرپویان
رده بندی کنگره	KMH۹۲۰
رده بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۶۴۲۸۵۵۵



نام کتاب:	مجموعه سوالات طبقه بندی شده حقوق تجارت
ناشر:	مهرپویان پویا
تدوین:	گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد مهرپویان
صفحه آرا:	نجمه حجازی
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت و سال چاپ:	چاپ اول - ۱۳۹۹
شابک:	۴-۹۶۷۹۹-۶۲۲-۹۷۸
قیمت:	۷۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای پدیدآور محفوظ است.

تهران، بلوار کشاورز غربی، پلاک ۱۱۳

09195377202-02188006323

سخن ناشر

بی تردید تعالی علمی و فرهنگی کشور، بازتاب میزان تفکری است که فرهیختگان در مقام عمل به منصفه ظهور می رسانند. در این بین، مهم تر و حساس تر از همه، رسالت عالمان و علم جویان است. این رسالت، همان گونه که در جهت پرورش استعداد های فردی، با قرائت و مطالعه انجام می گیرد، برای پیشبرد اهداف اجتماعی و تعالی فرهنگی، با کتابت و مباحثه نیز محقق می شود.

از این رو، یکی از مسئولیت های مهم مراکز فرهنگی در کنار تعلیم و تربیت، نشر آثار علمی است. انتشارات مهرپویان پویا، برای ارتقای سطح علمی دانشجویان و تنویر افکار دانش پژوهان، به چاپ کتاب اقدام کرده است؛

با این امید که با استمرار فعالیت های انتشاراتی، بتواند گامی در راه رشد و بالندگی فرهنگی بردارد.

پیش از هر چیز، شایسته است از عنایات استادان ارجمند و نیز از دست اندرکاران ویرایش، حروفچینی و چاپ کتاب، تقدیر و تشکر به عمل آید. از صاحب نظران گرامی خواهشمند است با ارائه پیشنهادهای خود، در جهت اصلاح نواقص احتمالی این کتاب و تهیه مطالب مناسب متون درسی و کمک درسی رشته حقوق، انتشارات مهرپویان پویا را یاری کنند.

امید است این اثر علمی مورد استفاده استادان و دانش پژوهان قرار گیرد

علیرضا اشرفی

مقدمه

رشته حقوق یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی است که افراد مختلف پس از تحصیل در این رشته بسته به علاقه خود در مناصب گوناگون مشغول انجام وظیفه می‌شوند. برای درخشش کامل دانشجویان و متقاضیان آزمون‌های حقوقی در این عرصه نیاز هست که به تمام دورس تاثیرگذار رشته حقوق با دقت نگریسته شود و برای فهم کامل این دریای بیکران به منابع جامع و کامل رجوع شود. برای موفقیت در این رشته آنچه که دوشادوش تلاش شما باید قرار گیرد بهره‌گیری از کتب جامعی است که خیال شما را از هر حیث راحت نماید.

حقوق تجارت یکی از دروس مهم رشته حقوق است که در آزمون‌های مختلف با ضربی قابل توجه به قبولی متقاضیان کمک می‌کند. در کتاب پیش رو سعی بر این شد که تست‌های آزمون‌هایی همچون دکتری، ارشد، قضاوت، وکالت، مشاوران به صورت طبقه‌بندی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ با پاسخ‌های تشریحی و نکات موجود طبقه‌بندی شود. همچنین علاوه بر تست‌های کنکوری، تست‌های دیگری تحت عنوان تست‌های تالیفی همراه با نکات مهم طرح‌کردید تا کتابی جامع پیش روی شما مخاطبان گرامی باشد و بتوانید با خیالی راحت برای موفقیت تلاش کنید. در کتاب مذکور تنها به بیان تست‌های قانون تجارت اکتفا نشده بلکه از قوانین دیگری همچون قانون بازار اوراق بهادار، قانون صدور چک، قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین نیز تست بیان شده است.

در این کتاب سعی شد که در عین جامعیت و اقتصار مطالب با نظم و روال منطقی طبقه‌بندی شود تا از سردرگمی و آشفتگی شرکت‌کنندگان حقوقی خودداری شود. امید است که کتاب مذکور کمک کوچکی برای موفقیت شما عزیزان باشد.

با نهایت احترام

فهرست مطالب

بخش نخست: تعریف تاجر، اعمال تجاری و تکالیف تاجر.....	۱
سؤالات تألیفی	۱۰
بخش دوم: قراردادهای بانام قانون تجارت.....	۲۰
سؤال تألیفی	۲۰
فصل دوم: قرارداد حق العمل کاری. مواد ۳۷۶-۳۵۷.....	۲۰
سؤال تألیفی	۲۰
فصل سوم: قرارداد حمل و نقل مواد ۳۹۴-۳۷۷.....	۲۰
سؤال تألیفی	۲۰
فصل چهارم: ضمانت. مواد ۴۱۱-۴۰۲.....	۲۰
سؤالات تألیفی	۲۰
فصل پنجم: قائم مقام تجاری. مواد ۴۰۱-۳۹۵.....	۲۰
سؤالات تألیفی	۲۰
بخش سوم: اشخاص حقوقی. مواد ۵۹۱-۵۸۳.....	۲۰
سؤالات تألیفی	۲۰
شرکتهای تجاری	۲۰
گروه بندی شرکتهای تجاری	۲۰
تشکیل و ثبت شرکتهای تجاری	۲۰
تشکیل شرکتهای سهامی	۲۰
شرکتهای با مسئولیت محدود	۲۰
تشکیل شرکت تضامنی	۲۰
اوراق بهادار و سهم الشرکه شرکت تجاری	۲۰
کلیات شرکتهای سهامی و سهام	۲۰
اوراق قرضه و مشارکت سؤالات کنکوری مواد ۵۱ تا ۷۱ لایحه قانونی	۲۰
سهم الشرکه	۲۰
مجامع	۲۰
مدیران مواد ۱۰۷ تا ۱۴۳ و ۲۷۰ تا ۲۷۵ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت	۲۰
بازرسان سؤالات کنکوری مواد ۱۴۴ تا ۱۵۶ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	۲۰
تغییرات در سرمایه شرکت مواد ۱۵۷ تا ۱۹۸ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	۲۰
انحلال و تصفیه مواد ۱۹۹ تا ۲۳۱ و مواد ۲۷۰ تا ۲۷۵ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	۲۰
حسابهای شرکت مواد ۲۳۲ تا ۲۴۲ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت	۲۰
سؤالات تألیفی شرکتهای	۲۰
کلیات اسناد تجاری	۲۰
مبحث چک	۲۰

- ۲۰..... برات
- ۲۰..... سفته
- ۲۰..... سؤالات تألیفی «اسناد تجاری»
- ۲۰..... صدور حکم ورشکستگی
- ۲۰..... مندرجات الزامی و ویژگی‌های حکم ورشکستگی
- ۲۰..... بطلان معاملات تاجر
- ۲۰..... دیون ورشکسته
- ۲۰..... اجرای حکم ورشکستگی
- ۲۰..... قرارداد ارفاقی
- ۲۰..... شرایط اعاده‌ی اعتبار تاجر ورشکسته
- ۲۰..... جرائم مرتبط با ورشکستگی
- ۲۰..... سؤالات تألیفی: ورشکستگی و انحلال و تصفیه

بخش نخست: تعریف تاجر، اعمال تجاری و تکالیف تاجر

سوالات کنکوری

۱. با تقاضای شوهر زن از اشتغال به تجارت خاص، به موجب حکم قطعی دادگاه ممنوع می‌شود، زن پس از این حکم اقدام به انعقاد قرارداد در همان زمینه تجارت می‌کند. این قرارداد با فرض وجود شرایط اساسی برای صحت معاملات چه حکمی دارد؟
(دکتری حقوق خصوصی سراسری - ۹۷)

الف) فقط در صورت آگاهی طرف معامله از حکم دادگاه باطل است.

ب) مطلقاً صحیح است.

ج) مطلقاً باطل است.

د) غیر نافذ است.

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

نکته: در خصوص اعلامی یا اجرایی بودن حکم دادگاه بر منع زوجه از اشتغال دو دیدگاه وجود دارد که شامل:

الف: دکتربین حقوقی حکم دادگاه بر منع اشتغال زوجه را واجد جنبه، اجرایی می‌دانند و در تبیین اثر حکم منع اشتغال زوجه می‌گویند، چنانچه زن شغل غیردولتی داشته و شغل وی در بخش خصوصی با تنظیم قرارداد موجودیت یافته باشد، در اثر صدور حکم، تمام تعهداتی که مربوط به شخص زن است و به مناسبت حرفه‌ای خود به عهده گرفته، ابطال می‌شود. لیکن این نظر ایراد دارد، چرا که در مواردی شغل زن به گونه‌ای هست که امکان منع عملی وی وجود ندارد، مانند موردی که زن با اموال خود به تجارت مشغول باشد، در این حالت قرار دادن جریمه را، وسیله اجبار زن به ترک اشتغال دانسته‌اند.

ب: گروه دوم چنین حکمی را اعلامی می‌دانند فلذا به محض قطعیت آن، اگر زن به اشتغال ادامه دهد ناشزه محسوب شده و نتایج مترتب بر نشوز، مانند عدم استحقاق نفقه و... بر او بار می‌شود. نظر گروه دوم مناسب‌تر به نظر می‌رسد. (اسدی لیلا سادات و فریده شکری، آیین دادرسی امور و دعاوی خانوادگی، ۱۳۹۴، ص ۴۵۲-۴۵۰)

۲. با توجه به قانون تجارت و سایر قوانین و مقررات موضوعه، کدام مورد در خصوص شرایط اشتغال به تجارت صحیح است؟
(ارشد سراسری - ۹۷)

الف) اشخاصی که به صورت تجاری به واردات کالا اقدام می‌کنند و قصد توزیع یا فروش کالای وارداتی به نحو عمده فروشی را دارند، ملزم به اخذ کسب پروانه کسب از اتحادیه مربوطه هستند.

ب) شرکت‌هایی که در امر حمل و نقل جاده‌ای مسافر فعالیت می‌کنند علاوه بر اخذ مجوز از سازمان حمل و نقل، ملزم به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه هستند.

ج) اشتغال به عملیات صرافی، در قالب هر یک از شرکت‌های تجاری موضوع ماده ۲۰ قانون تجارت مجاز است.

د) کلیه اشخاصی که به فعالیت تجاری اشتغال دارند، ملزم به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه هستند.

پاسخ صحیح: گزینه «ب» به استناد ماده ۲ و ۱۲ قانون نظام صنفی کشور؛ زیرا طبق ماده ۱۲ قانون مذکور، افرادی که فعالیت خدماتی می‌کنند فرد صنفی محسوب می‌شود و همچنین طبق ماده ۲ قانون فوق‌الذکر، افراد صنفی موظف به اخذ پروانه کسب هستند.

۳. معیار تمیز کسبه جزء از سایر تجار عبارت است از. (دکتری سراسری-۹۳)

الف) میزان فروش سالانه

ب) میزان سود خالص سالانه

ج) میزان سود ناخالص سالانه

د) تعداد کارگران.

پاسخ صحیح: گزینه «الف» به استناد نظامنامه ماده ۱۹ قانون تجارت مصوب ۸۰/۱۱/۱۹ متن ماده واحده: افراد حقیقی زیر که از مصادیق اشخاص مذکور در ماده ۹۶ مالیات‌های مستقیم نباشند، با دارا بودن شرایط زیر، کسبه جزء محسوب می‌شوند.

۱. کسبه، پیشه‌وران، تولید کنندگان و نظایر آنها که میزان فروش سالیانه آنها از مبلغ یکصد میلیون ریال تجاوز نکند.

۲. ارائه دهندگان خدمات در هر زمینه‌ای که مبلغ دریافتی آنها در قبال خدمات ارائه شده در سال از مبلغ پنجاه میلیون ریال تجاوز نکند.

۴. کدام مورد در خصوص کسبه جزء صحیح است؟ (ارشد سراسری-۹۳)

الف) تاجرند، اما از شمول مقررات حاکم بر تاجر خارج‌اند.

ب) تاجر نبوده و از شمول مقررات حاکم بر تاجر خارج‌اند

ج) تاجر نیستند، اما مشمول برخی مقررات حاکم بر تاجر هستند.

د) تاجرند، اما از شمول برخی مقررات حاکم بر تاجر خارج‌اند.

پاسخ صحیح: گزینه «د». به استناد ماده ۶ قانون تجارت.

نکته ۱: کسبه جزء تاجر محسوب می‌شوند اما از رعایت تکالیف عام تاجر، مانند داشتن دفاتر تجاری، ثبت نام در دفتر تجاری و شمول مقررات ورشکستگی معاف هستند؛ و به‌طور کلی احکام ذیل در خصوص آنها جاری است

✓ کسبه جزء صرفاً اشخاص حقیقی هستند، نه اشخاص حقوقی

✓ تکلیف به تنظیم و نگهداری دفاتر تجاری ندارند

✓ تکلیف به درج نام در دفتر ثبت تجاری ندارند

✓ امکان طرح دعوی اعسار از پرداخت هزینه دادرسی را دارند

✓ امان طرح دعوی اعسار توسط کسبه جزء، مانع از ادعای ورشکستگی نیست

۵. در خصوص اعمال تجاری کدام مورد صحیح است؟ (دکتری حقوق خصوصی سراسری-۹۷)

الف) دلالتی در معاملات غیرمنقول، عمل تجاری محسوب می‌شود.

ب) صدور سفته و چک از سوی شرکت‌های سهامی، ذاتاً عمل تجاری محسوب می‌شود.

ج) از نظر قانون تجارت، کلیه معاملات تجار صرفاً در صورتی که برای رفع حواجج تجاری آنها باشد، تجاری محسوب می‌شود.

د) عملیات تجاری خدماتی، یکی از اقسام عملیات تجاری است، لذا تشکیل شرکت با مسئولیت محدود با موضوع «خدمات و کالت و مشاوره حقوقی» صحیح است.

پاسخ صحیح: گزینه «الف». به استناد بند سوم از ماده ۲ قانون تجارت، تصدی به تسهیل معاملات ملکی معامله تجاری محسوب می‌شود. فلذا دلال با تسهیل معامله غیرمنقول، عمل تجاری انجام داده است.

نکته: طبق ماده ۴ قانون تجارت، معاملات غیرمنقول، به هیچ وجه تجاری محسوب نمی‌شود؛ اما طبق ماده ۲، دلالتی ذاتاً تجاری است، در نگاه بدوی گویی بین ماده ۲ و ۴ تعارض وجود دارد، اما این تعارض قابل رفع است؛ زیرا:

۱. منظور از معاملات غیرمنقول، عبارت است از: ساخت ساختمان، تأمین مالی ساخت، خرید و فروش و اجاره که طبق ماده ۵ قانون تملک آپارتمان‌ها، صرفاً ساختمان خانه و آپارتمان و محل کسب به‌منظور سکونت یا پیشه یا اجاره و فروش، عمل تجاری ذاتی است
۲. موضوع دلالتی تأثیری در ذات دلالتی که عمل تجاری است ندارد، لذا دلالتی معاملات غیرمنقول ذاتاً تجاری است
۳. طبق ماده ۷ قانون دلالان مصوب ۱۳۱۷، برای دلالتی معاملات ملکی، پروانه دلالتی صادر میشود.

در نتیجه با توجه به موارد فوق، تعارض دو ماده قابل رفع هست و دلالتی برای تسهیل معاملات ملکی، عمل تجاری محسوب می‌شود.

۶. در صورتی که دعوا، ناشی از معامله‌ای باشد که یک طرف آن تاجر و طرف دیگر آن غیر تاجر باشد معیار صلاحیت دادگاه بر مبنای «دعوی بازرگانی» کدام است؟ (قضاوت-۹۴)

الف) معامله نسبت به خواهان تجاری باشد

ب) معامله نسبت به خوانده تجاری باشد

ج) موضوع معامله تجاری باشد.

د) هدف معامله تجاری باشد.

پاسخ صحیح: گزینه «د». ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی در مقام تعیین دادگاه صالح برای دعوی بازرگانی است و دعوی بازرگانی دعوی است که منشأ آن تجاری باشد و در صورتی که دعوی تجاری بین تاجر و غیر تاجر مطرح شود، دعوی تجاری تبعی است که هدف آن رفع نیاز تجاری است، فلذا در خصوص پاسخ سؤال گزینه «د» صحیح به نظر می‌رسد.

(قضاوت-۹۳)

۷. کدام دعوا تجارتي است؟

الف) موضوع اختلاف تجارتي باشد

ب) طرفین آن تاجر باشند.

ج) موضوع اختلاف تجاری و خوانده آن تاجر باشد.

د) موضوع اختلاف تجاری و خواهان آن تاجر باشد.

پاسخ صحیح: گزینه «الف»؛ زیرا صرف تاجر بودن خواهان یا خوانده، سبب تجاری محسوب شدن دعوا نمی‌شود، در نتیجه دعوای تجاری، دعوایی است که موضوع اختلاف تجاری باشد.

(قضاوت-۹۲)

۸. کدام مورد ذاتاً تجاری نیست؟

الف) تأسیس کارخانه تصفیه نمک

ب) دلالی اموال غیرمنقول املاک

ج) معامله برواتی بین دو نفر غیر تاجر

د) معامله‌ی مدیر عامل شرکت، با مسئولیت محدود

پاسخ صحیح: گزینه «د». طبق ماده ۲ قانون تجارت، به موجب بند ۳ و ۴ و ۸ موارد الف و ب و ج اعمال تجاری ذاتی محسوب می‌شود. اعمال تجاری ذاتی (اصلی یا مطلق) تجاری بودن آن‌ها قائم به ذات آن‌هاست و این اعمال توسط هر شخصی که انجام شود تجاری می‌باشد

۹. بر اساس کدام نظریه زیر اعمال تجاری، شامل معاملات زمین و ساختمان نمی‌شود؟

(دکتری حقوق خصوصی-۹۷)

الف) گردش ثروت

ب) سوداگری

ج) حرفه تجاری

د) تشکیلات تجارتي

پاسخ صحیح: گزینه «الف»

که نکته ۱: به استناد ماده ۴ قانون تجارت، معاملات غیرمنقول تجاری محسوب نمی‌شود؛ و طبق عقیده برخی، مبنای نظری بند اول ماده ۲ قانون تجارت که طبق آن تحصیل مال منقول به قصد فروش یا اجاره عمل تجاری محسوب شده است، نقش خرید و فروش این اموال در گردش ثروت است. لذا طبق این دیدگاه، دلیل تجاری محسوب نشدن معاملات غیرمنقول، بی‌تأثیر بودن نقش این اموال در گردش ثروت می‌باشد.

که نکته ۲: ملاک شناسایی اعمال تجاری ذاتی دو مورد است که شامل الف) گردش ثروت ب) جستجوی سود

۱۰. بر اساس نظریه تشکیلات یا سازماندهی تجاری، معیار تجاری بودن معامله یا

(دکتری سراسری-۹۶)

عملیات تجاری کدام است؟

الف) موضوع حرفه تجاری

ب) فاعل عمل تجاری

ج) ظرف عمل تجاری

د) هدف معامله و فعالیت

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

۱۱. کدام مورد در خصوص معامله تاجر با غیر تاجر، صحیح است؟ (وکالت-۹۶)

الف) برای تاجر در هر حال تجاری است.

ب) برای تاجر اگر برای امور تجاری او باشد، تجاری است.

ج) در هر حال تجاری است.

د) به هیچ عنوان تجاری نیست.

پاسخ صحیح: گزینه «ب». به استناد بند ۲ ماده ۳ قانون تجارت کلیه معاملات تاجر با غیر تاجر

برای رفع حوائج تجاری وی، تجاری محسوب می‌شود.

که نکته: آیا برای این که عمل تجاری باشد، لازم است که برای امور تجاری تاجر باشد؟ پاسخ

سؤال اختلافی است

نظر اول: معامله بین تاجر، اگر به هیچ وجه مربوط به تجارت آن‌ها نباشد تجاری است. (حسن ستوده

تهرانی، ج ۱، ص ۵۶)

نظر دوم: معامله بین تاجر تنها در صورتی تجاری محسوب می‌شود که برای امور تجاری تاجر باشد.

(اسکینی، ج ۱، ص ۱۱۲-۱۱۰)

۱۲. کدام مورد در خصوص خرید لوازم خانگی، توسط تاجر برای جهیزیه دختر خود، از

مغازه خرده فروشی صحیح است؟ (وکالت-۹۵)

الف) چنانچه ثمن از صندوق تجارت خانه پرداخت شود، مشمول عمل تجاری است.

ب) در صورتی که فروشنده تاجر باشد، عمل تجاری است.

ج) عمل تجاری محسوب می‌شود.

د) به هیچ وجه تجاری نیست.

پاسخ صحیح: در کلید رسمی گزینه «د» انتخاب شده. لیکن به استناد بند ۱ ماده ۳ قانون تجارت

کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانک‌ها، تجاری محسوب می‌شود و از نوع معامله

تجاری تبعی است.

که نکته ۱: بند ۱ ماده ۳ قانون تجارت دارای حشو است و لذا بهتر بود این‌گونه نگاشته شود «کلیه

معاملات بین تاجر»؛ زیرا کسبه و صرافان و بانک‌ها تاجر محسوب می‌شوند و نیازی به ذکر تک‌تک

آن‌ها در ماده احساس نمی‌شود.

که نکته ۲: نفس خرده فروشی فرد در فرض سؤال، سبب نمی‌شود که او مشمول عنوان کسبه جزء

به حساب آید، زیرا طبق ماده واحده نظامنامه ماده ۱۹ قانون تجارت، مصوب ۱۳۸۰، معیار تشخیص

کسبه‌جز، میزان فروش سالیانه آن‌هاست که این مقدار هم نباید افزون بر یک‌صد میلیون ریال باشد. در حالی که میدانیم، میزان فروش سالیانه خرده فروش لوازم خانگی، بیش از یک‌صد میلیون ریال در سال است.

نکته ۳: متن نظامنامه ماده ۱۹ قانون تجارت مصوب ۸۰/۱۱/۱۹ متن ماده واحده: افراد حقیقی زیر که از مصادیق اشخاص مذکور در ماده ۹۶ مالیات‌های مستقیم نباشند، با دارا بودن شرایط زیر، کسبه جزء محسوب می‌شوند.

۱. کسبه، پیشه‌وران، تولید کنندگان و نظایر آن‌ها که میزان فروش سالیانه آن‌ها از مبلغ یک‌صد میلیون ریال تجاوز نکند.

۲. ارائه دهندگان خدمات در هر زمینه‌ای که مبلغ دریافتی آن‌ها در قبال خدمات ارائه شده در سال از مبلغ پنجاه میلیون ریال تجاوز نکند.

۱۳. کدام مورد در توصیف معامله‌ی تجاری تبعی صحیح است؟ (ارشد سراسری-۹۵)

الف) هر معامله‌ای که طرفین آن، تاجر یا شرکت تجاری باشد، معامله‌ی تجاری تبعی است.

ب) هر معامله‌ای که توسط تاجر انجام شود، به تبع تاجر تجاری محسوب می‌شود.

ج) ذاتاً تجاری نیست و اصولاً برای رفع حوائج تجاری تاجر انجام می‌شود.

د) فقط معامله‌ای است که موضوع فعالیت تجاری تاجر است.

پاسخ صحیح: گزینه «ج» به استناد ماده ۲ و ۳ قانون تجارت

نکته: اعمال موضوع ماده ۳ قانون تجارت، به تبع تاجر شناخته شدن شخص متعامل یا متعاملین تجاری شناخته می‌شود و به همین سبب اعمال تجاری تبعی نام دارند.

۱۴. اعمال شرکت سهامی، در کدام صورت تجاری است؟ (قضاوت - ۹۳)

الف) اگر برای حوائج شخصی نباشد.

ب) هر عملی را که انجام دهد.

ج) وقتی که مربوط به غیرمنقول نباشد.

د) هر عملی را که انجام دهد، به جز اعمال مدنی.

پاسخ صحیح: گزینه «ج». به استناد بند ۴ ماده ۳ قانون تجارت و ماده ۴ قانون تجارت

نکته: علت اینکه تمام معاملات شرکت‌های تجاری، (بند ۴ ماده ۳ قانون تجارت) تجاری محسوب می‌شود، این است که در زمان تأسیس هر شرکت تجاری، لازم است که اساس نامه‌ی شرکت که بیانگر مطالب مهمی، از جمله، موضوع فعالیت شرکت است، به مرجع ثبت شرکت‌ها تسلیم گردد و مرجع ثبت شرکت‌ها در صورتی به ثبت شرکت مبادرت می‌ورزند که موضوع فعالیت شرکت تجاری، تجاری باشد والا آن شرکت، قابلیت ثبت ندارد.

۱۵. معامله‌ی تجاری تبعی، چگونه معامله‌ای است؟ (قضاوت-۹۲)

الف) بین دو تاجر برای امور تجاری آن‌ها انجام می‌شود.

ب) توسط شرکت‌های تجاری انجام می‌شود.



ج) بین یک تاجر و یک غیر تاجر انجام می‌شود.

د) بین دو تاجر انجام می‌شود.

پاسخ صحیح: گزینه «ب» و «د» هر دو درست است. به استناد بند ۱ و ۴ ماده ۴ قانون تجارت، معاملات صورت گرفته توسط شرکت‌های تجاری برای رفع حوائج شخص نیست و برای رفع حوائج تجاری است. همچنین با توجه به عمومیت بند یک ماده ۴، کلیه معاملاتی که تاجر با یکدیگر انجام می‌دهند، تجاری محسوب می‌شود و نیازی برای اثبات اینکه این معاملات برای حوائج تجاری منعقد شده نیست. همچنین بند ۱ ماده ۳ قانون تجارت دارای حشو است و لذا بهتر بود این‌گونه نگاشته شود «کلیه معاملات بین تاجر»؛ زیرا کسبه و صرافان و بانک‌ها تاجر محسوب می‌شوند و نیازی به ذکر تک‌تک آن‌ها در ماده احساس نمی‌شود؛ و برای تجاری محسوب شدن معامله‌ای که بین دو تاجر منعقد می‌شود، لازم نیست که انگیزه‌ی انعقاد عقد، رفع نیازهای تجاری طرف تاجر قرارداد باشد.

۱۶. در دعوی تاجر علیه تاجر دیگر، خواهان، دفاتر روزنامه و کل را داشته اما خوانده دعوی دفتر ندارد، حکم قضیه چیست؟
(قضاوت شورای حل اختلاف-۹۶)

الف) دادگاه بر اساس ادله و مدارک دیگر تصمیم می‌گیرد.

ب) دفاتر خواهان اگر مطابق قانون تنظیم شده باشد، دلیل محسوب می‌شوند.

ج) دفاتر خواهان در صورتی که مطابق قانون تنظیم نشده باشند، دلیل محسوب می‌شود.

د) دفاتر خواهان به نفع او حجیت ندارد اما به ضرر او دلیل محسوب می‌شود.

پاسخ صحیح: گزینه «ب». به استناد ماده ۱۴ قانون تجارت و ماده ۱۲۹۷ قانون مدنی

نکته ۱: هرگاه دعوا تجاری باشد، سندیت دفاتر بر حسب این که تاجر مدعی است یا مدعی علیه متفاوت است، در صورتی که تاجر مدعی باشد، دفتر تاجر در صورتی از جانب او قابل استناد است که طرف وی تاجر باشد، اما اگر خوانده دعوا تاجر نباشد، دفتر تاجر فقط علیه او قابل استناد است.

نکته ۲: شرط قابلیت استناد دفتر به نفع تاجر این است که دفتر مزبور، طبق قانون تجارت تنظیم شده باشند.

۱۷. در دعوی میان دو تاجر، در دفاتر تجاری خواهان «الف» نوشته شده است: مقدار یک تن برنج به صورت نسیه به آقای «ب» فروخته شده و ثمن آن دریافت نشده است، اما در دفتر تجاری خواند «ب» نوشته شده که مقدار یک تن برنج از آقای «الف» خریداری شده و ثمن آن پرداخت شد؛ در صورتی که هر دو دفتر مطابق مقررات تنظیم شده باشند، حکم قضیه چیست؟
(قضاوت-۹۴)

الف) وقوع معامله بیع میان طرفین ثابت است و اگر خریدار یعنی خوانده دعوا، دلیلی به جر دفتر خود بر پرداخت ثمن معامله ارائه نکند، حکم به نفع خواهان صادر می‌شود.

ب) وقوع معامله بیع میان طرفین ثابت است، اما خواهان بایع دلیل دیگری، بر ادعای خود مبنی بر عدم پرداخت ثمن از سوی خوانده ارائه کند.

ج) به دلیل تعارض دفاتر، هیچ کدام دلیلند ندارد و دادگاه باید مطابق ادله و مدارک دیگری که از سوی خواهان ارائه می‌شود حکم دهد.

د) طبق قاعده، دو دلیل متعارض یکدیگر را ساقط می‌کنند و اگر خواهان دلیل دیگری ارائه نکند، محکوم به بی حقی می‌شود.

پاسخ صحیح: گزینه «د». در صورتی که دفاتر هر دو تاجر طبق قانون تنظیم شده باشد، لذا دارای ارزش و سندیت است، اما در صورتی که باهم تعارض داشته باشند، هر دو از درجه اعتبار ساقط می‌شوند و مدعی باید دلیل دیگری ارائه نماید. چرا که: «البینه علی المدعی والیمین علی من انکر»
نکته ۱: سندیت دفاتر تاجر از نظر اثبات حق در صورتی است که:

✓ دعوا مربوط به مطالبات و محاسبات تجاری باشد

✓ دعوا علیه تاجر دیگر باشد

✓ دفاتر تجاری، بر اساس ضوابط مندرج در قانون تجارت تنظیم شده باشد.

نکته ۲: طبق قاعده فقهی تساقط «الدلیلان اذا تعارضا، تساقطا» وقتی دو دلیل داشته باشیم که هر دو از نظر درجه اعتبار یکسان هستند، در صورت تعارض هر دو ساقط می‌شوند.

۱۸. کدام عبارت صحیح است؟ (وکالت - ۹۳)

الف) دفتر تجارتي تاجر در مقابل غير تاجر سندیت دارد.

ب) دفتر تجارتي در دعوی، صاحب دفتر علیه تاجر دیگر، مطلقاً دلیل محسوب می‌شود.

ج) دفتر تاجر در مقابل غير تاجر فقط ممکن است جزء قرائن و امارات قبول شود.

د) دفتر تجارتي غير تاجر در مقابل، تاجر سندیت دارد.

پاسخ صحیح: گزینه «ج». به استناد ماده ۱۲۹۸ قانون مدنی. اگرچه دفتر تاجر، در مقابل غیر تاجر سندیت ندارد، اما جزء قرائن و امارات محسوب می‌شود. پس اگر یکی از طرفین دعوا، غیر تاجر باشد، می‌تواند به دفاتر تجاری غیر تاجر استناد کند زیرا این دفاتر نوعی اقرار کتبی محسوب می‌شوند اما این دفاتر علیه شخص غیر تاجر قابلیت استناد ندارند، بلکه ممکن است جزء امارات و قرائن مثبته دعوی تلقی شود؛ یعنی دفاتر تاجر علیه غیر تاجر می‌تواند ارزش اماره قضایی را داشته باشد.

۱۹. اظهارات و اطلاعات ثبت شده در دفتر ثبت تجاری، چه حکمی دارد؟ (قضاوت - ۹۵)

الف) صرفاً جنبه‌ی اعلامی دارد و له یا علیه شخص، قابل استناد نیست.

ب) به ضرر اظهار کننده، دلیل محسوب می‌شود.

ج) به ضرر اظهار کننده اماره‌ای است که خلاف آن قابل اثبات نیست.

د) به ضرر اظهار کننده، اماره‌ای است که خلاف آن قابل اثبات است.

پاسخ صحیح: گزینه «د»

نکته ۱: دفتر ثبت تجاری، در حد اماره قضایی اعتبار و توان اثبات دارد.

نکته ۲: در مواردی که دفتر تجاری به نفع صاحب آن دلیل نیست، بر ضرر او سندیت دارد. (ماده

۱۳۰۰ قانون مدنی)

۲۰. برای تشخیص اینکه تاجر در کل سود کرده است یا ضرر؛ دارایی اش بیشتر شده است یا کمتر از کدام دفتر استفاده می‌شود؟

الف) دفتر کپیه

ب) دفتر روزنامه

ج) دفتر کل

د) دفتر دارایی

پاسخ صحیح : گزینه «د» ماده ۹ قانون تجارت: «دفتر دارایی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارایی منقول و غیرمنقول و دیون و مطالبات سال گذشته خود را به ریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نماید و این کار باید تا پانزدهم فروردین سال بعد انجام پذیرد.»
تفاوت اصلی این دفتر با سایر دفاتر در این است که دفاتر دیگر حاوی معاملات و اعمال تجاری تاجر هستند. در حالی که دفتر دارایی متضمن صورت اموال و مطالبات صورت اموال و مطالبات و قروض تاجر است و به همین دلیل است که از این دفتر برای آنکه بدانند تاجر در کل سود کرده است یا ضرر استفاده می‌شود.

سؤالات تالیفی

۱. کدام یک از اشخاص زیر تاجر محسوب نمی‌شوند.

الف) حق‌العمل کار

ب) دلال

ج) قائم مقام تجاری

د) کسبه جزء

پاسخ صحیح: گزینه «ج»؛ زیرا قائم مقام تجاری بنام و حساب رئیس تجارت خانه فعالیت می‌کند، فلذا تاجر محسوب نمی‌شود. همچنین تاجر باید اعمال تجاری را بنام و حساب خود انجام دهد به نحوی که محتمل سود و زیان آن باشد.

۲. تاجری بر اثر کهولت سن، دچار عارضه‌ی آلزایمر می‌شود و بدین سبب وی محجور محسوب شده، فلذا برای انجام کلیه‌ی امورات او، قیم تعیین می‌شود.

با توجه به عبارت فوق، کدام گزینه صحیح می‌باشد.

الف) قیم تاجر محسوب نمی‌شود، زیرا وی به تجارت نمی‌پردازد

ب) خود فرد تاجر محسوب می‌شود، زیرا آلزایمر خللی در وصف تاجر بودن وارد نمی‌کند.

ج) قیم تاجر محسوب می‌شود، زیرا به حکم قانون اداره امور به وی واگذار شده است.

د) هر دو تاجر محسوب می‌شوند.

پاسخ صحیح: گزینه «الف»؛ زیرا: قیم بنام و حساب خود فعالیت نمی‌کند، لذا عنوان تاجر بر وی اطلاق نمی‌شود. همچنین شخصی که به نمایندگی از دیگری به اعمال تجاری مبادرت می‌کند، تاجر محسوب نمی‌شود و قیم صرفاً به اداره امور محجور می‌پردازد و نه به تجارت.

۳. کدام مورد از آثار تاجر بودن محسوب نمی‌شود؟

الف) ورشکسته شدن

ب) معسر شدن

ج) داشتن دفاتر تجاری و قانونی

د) ثبت نام در دفتر تجاری قانونی

پاسخ صحیح: گزینه «ب»؛ زیرا تنها تاجر موصوف به وصف ورشکسته می‌شوند و سایر افرادی که تاجر محسوب نمی‌شوند در صورت عدم قدرت پرداخت دین، معسر محسوب می‌شوند.

۴. کدام یک از معاملات ذیل صرفاً به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها تجارتی محسوب می‌شود؟

الف) خرید اتومبیل به قصد فروش آن توسط متصدی حمل و نقل

ب) دلالی معاملات ملکی توسط تاجر

ج) تبدیل ارزهای خارجی توسط صرافان

د) اجاره خودرو برای استفاده میهمانان تجاری توسط شرکت

گزینه د صحیح است. ماده سوم قانون تجارت اعمال تجاری تبعی را مشخص کرده است. اعمال تجاری تبعی به اعمالی گفته می‌شود که ذاتاً غیرتجاری است ولی به جهت آنکه به وسیله تاجر انجام می‌گیرد، تجاری تلقی می‌شود. برای تشخیص جایی که اعمال تجاری تبعی است باید اعمال تجاری ذاتی را شناخت؛ زیرا اعمال تجاری تبعی جایی معنا پیدا می‌کند که عملی به لحاظ ذاتی تجاری نباشد اما به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها تجارتمی محسوب شود. گزینه اول بنا به تصریح بند اول ماده دوم قانون تجارت، عمل ذاتی تجاری است. دلالتی معاملات ملکی نیز یکی از اقسام دلالتی به حساب می‌آید که بنا به بند سوم ماده دوم ذاتاً تجاری است. تبدیل ارزهای خارجی نیز یکی از مهم‌ترین عملیات صرافی است که ذاتاً تجاری محسوب می‌شود؛ اما گزینه چهارم با توجه به اینکه قصد اجاره دوباره خودرو وجود ندارد، یک عمل ذاتاً تجاری نیست و به خاطر اینکه توسط شرکت صورت گرفته است طبعاً تجاری محسوب است.

۵. محمد دارای تابعیت افغانی است، وی با زن دارای تابعیت ایران ازدواج می‌کند و سپس در ایران، مشغول فعالیت تجاری می‌شود. حال آیا چنین فردی حق تجارت در ایران را دارد؟

الف) خیر ندارد، زیرا صرف تابعیت خارجی، مانع از ایجاد چنین حقی است

ب) خیر ندارد، زیرا بدون مشارکت اتباع ایرانی اقدام به چنین تجارتی کرده است.

ج) بله دارد، مگر در موارد خاصی که دولت اجازه ندهد.

د) بله دارد، زیرا همسر او ایرانی است و می‌تواند هر نوع فعالیت تجاری انجام دهد.

پاسخ صحیح: گزینه «ج». چنین فردی که در قلمرو ایران به فعالیت تجارتمی مشغول است، سرمایه گذار خارجی تلقی می‌شود. به صورت کلی در خصوص اشتغال خارجیان در ایران، ممکن است آنها از یک سری فعالیت‌های تجارتمی ممنوع باشند و یا در خصوص فعالیت‌های خاص دیگری برای آنها ممنوعیت وجود نداشته باشد.

۶. آقای الف کارمند رسمی شرکت نفت است، وی به سبب توسعه در امور اقتصادی خود و خانواده‌اش، علاوه بر شغل رسمی خود، اقدام به حق‌العمل کاری در گمرک نموده است. در خصوص وی کدام گزینه صحیح است؟

الف) آقای الف به سبب کارمند رسمی بودن در وزارت نفت، از ممنوعیت مطلق برای تجارت برخوردار است

ب) آقای الف به سبب کارمندی وزارت نفت، از ممنوعیت نسبی برای تجارت برخوردار است و در نتیجه نمی‌تواند حق‌العمل کار گمرک باشد.

ج) آقای الف به سبب کارمندی وزارت نفت، از ممنوعیت نسبی برای تجارت برخوردار است، ولی این ممنوعیت، موجب نمی‌شود که نتواند حق‌العمل کار گمرک باشد.

د) آقای الف هیچ گونه ممنوعیتی در خصوص تجارت ندارد و انجام هر نوع عمل تجاری توسط او جایز است.

پاسخ صحیح: گزینه ب. چون وی کارمند رسمی محسوب می‌شود، به موجب بعضی از مقررات از اشتغال به برخی از امور تجاری منع شده‌اند و در این خصوص بند ۵ ماده ۳۷۷ آیین نامه قانون امور گمرکی کارمند دولت از حق‌العمل کاری در امور گمرکی منع شده است ولی چون ممنوعیت کارمند دولت از نوع ممنوعیت نسبی است از اشتغال به سایر امور تجاری ممنوع نیست.

۷. کدام گزینه در خصوص عبارت ذیل صحیح است؟

قرارداد بیمه عمر..... محسوب می‌شود.

الف) تجاری تبعی

ب) غیرتجاری

ج) تجاری ذاتی

د) تجاری حکمی

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

گه‌نکته ۱: قرارداد بیمه تجاری محسوب می‌شود، حتی اگر موضوع بیمه عمر انسان باشد.

گه‌نکته ۲: موارد احصاء شده در ماده ۲ قانون تجارت، از نوع معاملات تجاری ذاتی است.

۸. علی و محمود به‌عنوان شریک و همکار هم، مغازه‌ی لوازم‌التحریری دارند، با پیشنهاد علی، آن‌ها تصمیم به حراج وسایل مغازه و تغییر شغل می‌گیرند. با توجه به عبارت، کدام گزینه صحیح به نظر می‌رسد؟

الف) عمل آن‌ها تجاری محسوب می‌شود، زیرا مباردت به عملیات حراجی نموده‌اند.

ب) عمل آن‌ها تجاری محسوب نمی‌شود، زیرا عمل آن‌ها استقلال فعالیت تجاری نیست.

ج) عمل آن‌ها ممکن است تجاری محسوب شود، زیرا به سود و حساب خود انجام می‌دهند.

د) عمل آن‌ها تجاری محسوب نمی‌شود، زیرا هدف آن‌ها تغییر شغل است.

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

گه‌نکته: عملیات حراجی با حراج متفاوت است و حراجی به‌صورت مستقل فعالیت تجاری محسوب می‌شود، اما حراج نوعی فروش است که طبق قانون نظام صنفی کشور، نیازمند کسب مجوز می‌باشد و همچنین فرد در حالت حراج، اجناس خود را به پایین‌ترین قیمت به فروش می‌رساند، در حالی که عملیات حراجی، به‌منظور فروش به بالاترین قیمت است. همچنین حراجی نیاز به تکرار و استمرار دارد و یک بار اقدام به عمل حراجی، عمل تجاری تلقی نمی‌شود.

۹. معیار تصدی در حقوق تجارت چه چیزی است؟

الف) تصدی باید در قالب تشکیلات و موسسه باشد.

ب) تصدی باید تکرار و استمرار داشته باشد.

ج) تصدی باید در قالب تشکیلات باشد ولی تکرار و استمرار در آن ضروری نیست.

(د) الف و ب

گزینه صحیح: «د». عبارت تصدی دارای بار حقوقی خاصی است و برای تحقق آن دو معیار ارائه شده است که شامل: ۱: تشکیلات و موسسه ۲: تکرار و استمرار. کلاً در ۴ مورد از اعمال تجاری مذکور در ماده ۲ قانون تجارت، عبارت تصدی بکار رفته است که شامل:

- ✓ تصدی به حمل و نقل
- ✓ تصدی به عملیات حراجی
- ✓ تصدی به هر قسم نمایشگاه‌های عمومی
- ✓ تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود، از قبیل تسهیل معاملات یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رساندن ملزومات و غیره

۱۰. حمد و حسین دو برادر هستند که باهم اقدام به برپایی نمایشگاه عمومی و اداره آن

می‌کنند، عمل آن‌ها

(الف) تجاری محسوب می‌شود، بدون هیچ گونه شرطی

(ب) تجاری محسوب می‌شود، به شرط تکرار و استمرار

(ج) تجاری محسوب نمی‌شود، حتی به شرط تکرار و استمرار

(د) تجاری محسوب می‌شود، مشروط بر این که مجوز داشته باشند.

پاسخ صحیح: «ب» به استناد بند ۶ ماده ۲ قانون تجارت. نمایشگاه مکانی است برای آنکه شیء، فیلم، تئاتر، هنر، ورزش یا هر محصول و رویدادی به نمایش عمومی گذاشته می‌شود و تماشا کنندگان در ازای تماشای به متصدی نمایشگاه وجهی پرداخت می‌کنند. اداره نمایشگاه عمومی در صورتی تجاری تلقی می‌شود که همراه با تکرار و استمرار باشد، زیرا در این خصوص عبارت تصدی بکار رفته است.

۱۱. فردی به خرید سهام و اوراق قرضه مبادرت نموده است، در خصوص عمل او، کدام

گزینه صحیح است؟

(الف) صرف خرید سهام و اوراق قرضه عمل تجاری نیست، مگر این که به قصد فروش باشد

(ب) صرف خرید سهام و اوراق قرضه عمل تجاری نیست و در این خصوص هیچ استثنائی وجود ندارد

(ج) خرید سهام و اوراق قرضه در هر حال تجاری تلقی می‌شود حتی اگر فردی که به چنین عملی مبادرت نموده تاجر نباشد.

(د) خرید سهام با خرید اوراق قرضه متفاوت است که اولی عمل تجاری محسوب می‌شود ولی دومی این گونه نیست.

پاسخ صحیح: «الف» به استناد ماده ۵۴ لایحه اصلاح قانون تجارت. در این ماده مقرر شده است که «پذیره نویسی و خرید اوراق قرضه عمل تجاری نمی‌باشد». در نتیجه صرف خرید سهام یا اوراق قرضه عمل تجاری محسوب نمی‌شود اما برخلاف تصور برخی، خرید سهام یا اوراق قرضه به قصد فروش عمل تجاری است زیرا سهام و اوراق قرضه مال منقول است و خرید اموال

منقول به قصد فروش عمل تجاری محسوب می‌شود. همچنین اگر چنین عملی بین تجار صورت گیرد، مشمول ماده ۳ قانون تجارت شده و در نتیجه عمل تجاری تبعی محسوب می‌شود.

۱۲. در چه صورت دفتر تاجر علیه خود تاجر سندیت دارد؟

الف) در دعوی بین تجار در صورتی که دعوا مربوط به امور تجاری باشد و دفتر مطابق قانون تنظیم شده باشد.

ب) در دعوی بین تاجر و غیر تاجر در صورتی که دعوا مربوط به امور تجاری باشد.

ج) در دعوی بین تجار در صورتی که واجد شرایط شکلی باشد.

د) در دعوی بین تاجر و غیر تاجر در صورتی که شرایط شکلی رعایت شده باشد.

پاسخ صحیح گزینه «الف» ماده ۱۴ قانون تجارت برای سندیت دفاتر تجاری سه شرط را لازم دانسته است:

۱. دفاتر مطابق قانون تجارت تنظیم شده باشد.

یعنی: - مطابق قانون پلمپ شده باشد.

- تنظیم دفاتر به ترتیب آمده در قانون تجارت باشد.

- مشمول موارد آمده در ماده ۱۲۹۹ ق.م که دفاتر را از دلالت می‌اندازد نباشد.

الف) در صورتی که دفاتر تاجر فاقد شرایط تنظیم در قانون باشد: در چنین شرایطی وضعیت تاجر با وضع نداشتن دفاتر برابر است ولی به موجب ماده ۱۳۰۱ ق.م اگر نوشته یا سند مزبور حاوی امضا باشد اقرار کتبی محسوب شده و بر ضرر امضا کننده دلیل است.

ب) در صورتی که دفاتر واجد شرایط شکلی باشد ولی تنظیم آن‌ها مطابق با قانون صورت نگرفته باشد: در چنین شرایطی دفاتر صرفاً علیه صاحب آن معتبر است.

۲- دعوا بین تجار باشد

بین تجار: له یا علیه صاحب دفتر سندیت دارد.

بین تاجر و غیر تاجر: له تاجر از قراین محسوب می‌شود و علیه او به دلیل اقرار محسوب شدن سندیت دارد.

۳- دعوا مربوط به امور تجاری باشد.

۱۳. دامنه‌ی اعمال تبعی تاجر در حقوق ایران....

الف) صرفاً تعهدات قراردادی

ب) بسته به قصد و هدف قرارداد تجاری، گاهی تعهدات قراردادی و گاهی تعهدات خارج قرارداد

پ) تعهدات خارج از قرارداد

د) تعهدات قراردادی و تعهدات خارج از قرارداد

پاسخ صحیح: گزینه «د»

کهنکته: دامنه اعمال تبعی تاجر در حقوق ایران، شامل تعهدات قراردادی و تعهدات خارج از قرارداد تاجر است. (اسکینی، ج ۱، ص ۱۱۵-۱۱۲)

۱۴. معامله تاجر با غیر تاجر

الف) تجاری است



ب) به شرط ثبت در دفتر، تجاری است

ج) تجاری نیست

د) اگر برای رفع حوائج تجاری تاجر باشد، تجاری است.

پاسخ صحیح: گزینه «د» به استناد بند ۲ ماده ۳ قانون تجارت. معاملات تاجر با غیر تاجر فقط در صورتی تجاری محسوب می‌شود که این معاملات فقط برای رفع حوائج تجاری باشد و نه برای رفع حوائج شخصی.

۱۵. کلیه معاملات شرکت‌های تجاری....

الف) در همه موارد تجاری تبعی است.

ب) در برخی موارد اگر معامله، ذاتاً تجاری باشد، تجاری ذاتی است.

ج) در همه موارد تجاری ذاتی است.

د) بسته به قصد طرفین، می‌تواند تجاری تبعی یا تجاری ذاتی باشد.

پاسخ صحیح: گزینه: «ب» کلیه معاملات شرکت‌های تجاری، تجاری تبعی است اما اگر معاملات شرکت‌های تجاری، مانند دلالی یا بیمه‌گری ذاتاً تجاری باشد، دیگر لازم نیست که معاملات شرکت‌های تجاری را تبعاً تجاری بدانیم.

۱۶. کدام یک از موارد زیر، عمل تجاری تبعی است؟

الف) کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانک‌ها

ب) هر قسم عملیات صرافی و بانکی

ج) معاملات برواتی

د) تصدی به حمل و نقل

پاسخ: گزینه «الف» به استناد ماده ۲ و بند ۱ ماده ۳ قانون تجارت.

نکته ۱: اعمال موضوع ماده ۳ قانون تجارت، به تبع تاجر شناخته شدن شخص متعامل یا متعاملین تجاری شناخته می‌شود و به همین سبب اعمال تجاری تبعی نام دارند.

نکته ۲: موارد مندرج در ماده دو قانون تجارت حصری و از نوع اعمال تجاری ذاتی محسوب می‌شود.

۱۷. یک شرکت تجاری اقدام به معامله‌ی ساختمان می‌کند، در خصوص چنین معامله‌ای

الف) باید بگوییم که چنین معامله‌ای تجاری است زیرا به موجب بند ۴ ماده ۳ قانون تجارت کلیه‌ی معاملات شرکت‌های تجاری تجاری است

ب) باید بگوییم که چنین معامله‌ای تجاری نیست زیرا به موجب ماده ۴ قانون تجارت معامله‌ی اموال غیرمنقول به هیچ وجه تجاری نیست.

ج) باید بگوییم که چنین معامله‌ای تجاری محسوب می‌شود زیرا توسط شرکت تجاری واقع شده و ماده ۴ شامل این مورد نمی‌شود

د) باید بگوییم که چنین معامله‌ای تجارتي نیست زیرا بين اين دو ماده تعارض وجود دارد و حکم تعارض تساقط است

پاسخ صحیح: گزینه «ب» به استناد ماده ۳ و ۴ قانون تجارت. بين اين دو ماده تعارض وجود دارد ولی ترجیح با ماده ۴ قانون تجارت است؛ و طبق این ماده معامله اموال غیرمنقول به هیچ وجه تجاری نیست. وجود عبارت «به هیچ وجه» در متن ماده مؤید این نکته است که حتی اگر چنین معاملاتی توسط شرکت‌های تجارتي صورت گیرد، باز هم تجاری محسوب نمی‌شود.

۱۸. فرد الف و ب با مشارکت یکدیگر اقدام به تأسیس یک موسسه به منظور کاریابی، در راستای کمک به اشتغال جوانان نموده‌اند، اقدام آن‌ها...

الف) عمل تجاری محسوب می‌شود

ب) عمل تجاری محسوب نمی‌شود

ج) ممکن است عمل تجاری محسوب شود

د) صرفاً یک اقدام خودجوش محسوب می‌شود

پاسخ صحیح: گزینه «الف» به استناد بند ۳ ماده ۲ قانون تجارت. در این ماده مقرر شده است که «معاملات تجاری از قرار ذیل است..... ۳. هر قسم عملیات دلالی یا حق‌العمل کاری و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام برخی از امور ایجاد می‌شود. از قبل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رساندین ملزومات و غیره..» در نتیجه موسسه کاریابی می‌تواند از مصادیق تصدی به تأسیساتی باشد که برای برخی امور ایجاد شده است.

۱۹. امروزه به جای کدام دفاتر از دفتر اندیکاتور و ترازنامه استفاده می‌شود؟

الف) دفتر روزنامه - دفتر کپی

ب) دفتر کپی - دفتر دارایی

ج) دفتر کل - دفتر کپی

د) دفتر روزنامه - دفتر دارایی

پاسخ صحیح: گزینه «ب». امروزه به جای دفتر دارایی از ترازنامه و به جای دفتر کپی از دفتر اندیکاتور استفاده می‌کنند.

۲۰. عبارت صحیح گزینه‌ی...

الف) داشتن دفاتر تجاری ملازمه با تاجر بودن صاحب دفاتر ندارد.

ب) داشتن دفاتر تجاری به شرط تنظیم قانونی ملازمه با تاجر بودن صاحب دفاتر ندارد.

ج) داشتن دفاتر تجاری ملازمه با تاجر بودن صاحب دفاتر دارد.

د) داشتن دفتر تجاری، می‌تواند ملازمه با تاجر بودن صاحب دفاتر داشته باشد.

پاسخ صحیح: گزینه «الف»

۲۱. تعیین مالیات به روش علی الریس...

- الف)** در صورتی است که تاجر، دفاتر قانونی مالیاتی اعم از روزنامه و کل و مشاغل را داشته ولی شرایط شکلی دفاتر تجاری رعایت نشده باشد
- ب)** در صورتی است که تاجر دفاتر قانونی مالیاتی اعم از روزنامه و کل و مشاغل را داشته ولی یکی از آنها مخدوش باشد.
- ج)** در صورتی است که تاجر دفاتر قانونی مالیاتی اعم از روزنامه و کل و مشاغل را داشته ولی به تشخیص اداره امور مالیاتی، غیرقابل رسیدگی باشد
- د)** گزینه الف و ج

پاسخ صحیح: گزینه «ج». تعیین مالیات به روش علی الریس در دو حالت صورت می‌گیرد که شامل: الف: در صورتی که تاجر دفاتر قانونی مالیاتی را اعم از دفتر روزنامه و کل و مشاغل را نداشته باشد. ب: در صورتی که تاجر دفاتر فوق را داشته باشد، لیکن به تشخیص اداره امور مالیاتی غیرقابل رسیدگی باشد.

۲۲. کدام دفتر نیازمند امضای تاجر است؟

- الف)** دفتر روزنامه
- ب)** دفتر کل
- ج)** دفتر دارایی
- د)** دفتر کپی
- پاسخ صحیح:** گزینه «ج». به استناد ماده ۷ قانون تجارت. امضای تاجر از بین دفاتر تجاری، برای دفتر دارایی الزامی است و این دفتر تنها دفتری است که باید به امضای تاجر برسد و در خصوص سایر دفاتر امضای تاجر غیر الزامی است.

۲۳. در بین گزینه‌های زیر، کدام مورد به امضای نماینده ثبت نیاز ندارد؟

- الف)** دفتر روزنامه، دارایی و کل
- ب)** دفتر روزنامه، کپی و کل
- ج)** دفتر دارایی، کپی و روزنامه
- د)** دفتر دارایی، کپی و کل
- پاسخ صحیح:** گزینه «الف» به استناد ماده ۶ و ۱۱ قانون تجارت

نکته ۱: کلیه دفاتر تجاری به استثنای دفتر کپی (اندیکاتور)، قبل از آن که چیزی در آن نوشته شده باشد باید توسط نماینده اداره ثبت امضاء شود.

نکته ۲: مأمور ثبت حق امضاء و تأیید دفتر کپی را ندارد. (ماده ۱۲۹۳ ق. م رجوع شود)

۲۴. محمد و منصور به عنوان خواهان و خوانده‌ی دعوایی در دادگاه پرونده دارند که در این مورد محمد چندین ادله مبنی بر ذی‌حقی خود به دادگاه ارائه نموده است ولی منصور هیچ سند و مدرک قابل قبولی ندارد به جز دفتر تجاری پدر همسرش که وی تاجر است. حال آیا منصور می‌تواند از دفتر پدرخانم خود، به نفع خود استفاده نماید؟

- الف)** خیر نمی‌تواند، زیرا دفاتر تجاری تاجر، صرفاً برای امور تجاری خودشان قابل استناد است.
- ب)** خیر نمی‌تواند، زیرا دادگاه به دفتر تجاری تاجر، جز دعاوی تجاری ترتیب اثر نمی‌دهد.

ج) بله می‌تواند و دفتر تجار چون به ثبت رسیده است در حد اماره قانونی اعتبار دارد.

د) بله می‌تواند و ممکن است به‌عنوان قراین و امارات قبول شود.

پاسخ صحیح: گزینه «د». دیگران اعم از تاجر یا غیر تاجر می‌توانند به دفاتر تجاری تاجر استناد نمایند. همچنین دفاتر تاجر در مقابل غیر تاجر فقط ممکن است جزء قراین و امارات قبول شود؛ یعنی اماره قضایی محسوب می‌شود؛ و دفاتر تاجر جزء اسناد عادی محسوب می‌شوند و سند رسمی نیستند و صرفاً مندرجاتی که توسط نماینده ثبت در صفحه اول و آخر درج می‌شود، اظهارات رسمی به شمار می‌رود.

۲۵. ضمانت اجرای فقدان یا نقص دفاتر تجاری چیست؟

الف) ضمانت اجرای فقدان یا نقص دفاتر تجار، جریمه مالی است که در این خصوص محکمه حقوق با تقاضای مدعی‌العموم حکم می‌دهد

ب) تاجری که دفتر ندارد و یا دفتر او ناقص است در صورت ورشکستگی، ممکن است ورشکسته به تقلب اعلام شود.

ج) اگر دفتر تجاری تاجر معیوب یا مغشوش باشد، نه تنها به نفع تاجری که دارنده دفتر است قابلیت استناد ندارد بلکه به ضرر او نیز قابلیت استناد ندارد

د) در صورتی که تاجری دفتر داشته باشد و در چنین حال ادعایی علیه او ابراز شود، نداشتن دفتر می‌تواند از جمله قرائن مثبت به نفع طرف مقابل باشد.

پاسخ صحیح: گزینه «د». به استناد مواد ۱۵ و ۵۴۲ قانون تجارت و ۲۱۰ آیین دادرسی مدنی و مواد ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ قانون مدنی. طبق مواد ذکر شده نداشتن دفاتر توسط تجار، ۴ ضمانت اجرا دارد که شامل:

✓ به‌موجب ماده ۱۵ قانون تجارت جریمه نقدی دارد که در این خصوص محکمه حقوق **راسا** و بدون تقاضای مدعی‌العموم حکم می‌دهد.

✓ به‌موجب ماده ۵۴۲ قانون تجارت تاجری که دفتر ندارد و یا دفتر او ناقص و معیوب است در صورت ورشکسته شدن، ورشکسته به تقصیر محسوب می‌شود.

✓ به‌موجب ماده ۲۱۰ آیین دادرسی مدنی اگر ادعایی علیه تاجر ابراز شود نداشتن دفتر تجاری می‌تواند از جمله قراین مثبت به نفع طرف مقابل باشد.

✓ و به‌موجب مواد ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ اگر دفتر تجاری تاجر ناقص یا مغشوش باشد به نفع تاجری که دارنده دفتر است قابلیت استناد ندارد اما به ضرر او قابلیت استناد دارد

۲۶. آقای حسینی و پسرش گندم کشاورزان محلی را خریداری نموده و سپس با پاک سازی و جدا کردن مرغوب از نامرغوب و درنهایت بعد از سم پاشی، گندم‌ها را به‌عنوان بذر آماده، فروش می‌کنند. حال باید بگوییم ک..

الف) آقای حسینی و پسرش باید اسم خود را در دفتر ثبت تجاری به ثبت برسانند تا بتوانیم آن‌ها را تاجر تلقی کنیم.

ب) آقای حسینی و پسرش بدون نیاز به ثبت در دفتر تجاری تاجر تلقی می‌شوند ولی به سبب عدم ثبت، مشمول جریمه مالی خواهند بود.

ج) آقای حسینی و پسرش صرفاً در صورت ثبت در دفتر تجارتي تاجر تلقی می‌شوند و در این حالت مشمول تخفیف مالیاتی نیز خواهند بود.

د) آقای حسینی و پسرش، برای این که بتوانند تاجر محسوب شوند، ناگزیر به ثبت در دفتر تجارتي هستند و باید در مهلت مقرر اقدام به ثبت نمایند.

پاسخ صحیح: گزینه «ب». به استناد ماده ۱۶ قانون تجارت

نکته ۱: کلیه اشخاصی که به تجارت اشتغال دارند، اعم از ایرانی و خارجی به‌استثناء کسبه جزء باید در مهلت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتي ثبت نمایند.

نکته ۲: افرادی که به سبب اشتغال به موارد مندرج در ماده ۲ قانون تجارت، تاجر شناخته می‌شوند، مشمول عنوان تاجر بوده، فلذا این افراد موظف به ثبت نام خود در دفتر ثبت تجارتي هستند اما اگر نام خود را ثبت نکنند، این موجب عدم صدق عنوان تاجر در خصوص این افراد نخواهد بود.

نکته ۳: ثبت اسم تجاری با ثبت نام در دفتر تجارتي متفاوت است، بدین توضیح که اولی اختیاری ولی دومی الزامی است.